

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 10 kor.
 Negyedévre... — 4 „
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
 Szuny utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 3.

A szerkesztőség káldatok visszadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 17.

Magyar jakobinusok.

(—a.) A negyvennyolc éves és független-ségi pártnak mindig volt radikális színezetű árnyalata; a Károlyi Gáborok, Olay Lajosok, Hentallerek és Eötvös Károlyok hol nyíltan, hol alattomban mindig azon dolgoztak, hogy a párt működését radikális irányba tereljék. Ezek a jakobinus-elemek az egyházpolitikai küzdelmek idején terrorizmusok által ugyszólván az egész pártot hatalmukba kerítették s Wekerlének szolgálatkész eszközévé tették, a mi által aztán a pártnak kettészakadását idézték elő.

Hogy mennyit ártott ez a pártnak, azt czáfolyhatatlanul megmutatták az 1896-iki választások, a mikor a régi nagy pártnak, a mely 1891-ben 101 emberből állott, alig fele került vissza a parlamentbe.

Ez a keserves tapasztalat úgy látszik észreféltette a párt józanabb elemeit. Egy időre elnémultak a pártban a jakobinus elemek, kiket a Bánffy ellen rendezett obstrukció idején teljesen izoláltak. Az őszi választáskor már olyan programmal ment a küzdelembe a párt, a melyből kirekedtek a radikális elvek. Eredménye az lett, hogy várakozáson felül megerősödött a párt, melyet sok helyen a katolikusok segítettek győzelemre.

Azt gondoltuk és vártuk, hogy a megerősödött párt levonja ennek tanuságait. Erős, megalkuvást nem ismerő lesz a

nemzeti jogokért folytatott küzdelemben, de kíméletes a vallási és felekezeti kérdésekben.

Ugy látszik csalatkoztunk e várakozásunkban.

A vallás- és közoktatásügyi költségvetés tárgyalásánál már kirukkolt a párt régi radikális elveivel. Az 1848. XX. t. cz. végrehajtása címén elég vakmerő és meggondolatlan volt beledobni a vitába a szekularizáció kérdését. Vállalkozása kudarcot vallott, a kormány és a többi ellenzéki pártok részéről határozott visszautasításban részesült.

Ez alkalommal nem késtünk kijelenteni, hogy ilyen körülmények között ne csudálkozzék a párt, ha a katolikusok s mindazok, kiknek a féltékenyen őrzött felekezeti béke s a haza legfőbb érdeke kedves, teljesen visszavonulnak a párt küzdelmeitől.

A párt jakobinus elemeinek nem használ azonban sem kudarc, sem tiltakozás és figyelmeztetés. Ők vakon rohannak tovább megkezdett utjukon, melyen újra válság elé viszik a pártot.

A magyar jakobinusok legujabb sajátosságos és sajnálatraméltó akciójáról vesziunk hírt egyik fővárosi lapból, mely pedig a függetlenségi eszmének egyik régi és törhetetlen harciosa.

A szélsőbal — írja e lap — mult vasárnap pártgyűlést tartott, melyről csak annyi szivárgott ki, hogy az önálló vámtérület mellett agitációt indítanak, Kossuth születésének századik évfordulóját megünnepeltetik az országgal és hogy *üdvözölték Combes-t*, az új francia főminisztert.

De mi köze Combesnek a szélsőbalhoz és a szélsőbalnak Combeshez?

A feleletet megadta Combes, midőn azzal kezdte kormányzását, hogy *245 szerzetes-iskolát erőszakkal bezárattott*. Minek örül tehát a magyar szélsőbal? Annak, hogy van kormány, a mely bezárattja az iskolákat, vagy annak, hogy katolikus iskolákat záratnak be? Mindkét esetben illetéktelen beavatkozásnak kell ezt a gratulációt tekinteni Franciaország belügyeibe. Mert tegyük fel, hogy ha Wlassics Gyula ur bezárattna néhány nemzetiségi iskolát, volna-e joguk a francia pártoknak, hogy azért Wlassicsot üdvözöljék, vagy a mi valószínűbb, a latin faj politikai barátai érdekében az ellen tiltakozzanak. A szélsőbal jogot adna, úgy látszik, erre a francziáknak, a mint jogot adott a derék szászok barátainak, hogy azok a szélsőbal nemzetközi belpolitikájára hivatkozva, a szász iskolák ügyét a magukénak tekinthessék.

Ennek a vörös jakobinus-politikának, mely a katolikus iskolákat üldöző francia miniszterelnök üdvözlésére vezette a magyar függetlenségi pártot, keservesen megadhatja az árát a Kossuth Ferencz vezetése alatt álló függetlenségi párt. A párt választóinak nagyobbik felét katolikusok teszik s végre is ezeknek is felnyílik a szeme s észreveszik a lólábat.

Az említett fővárosi, függetlenségi érzelmű napilap is ezzel végzi érdekes cikkét:

Nagy ideje, hogy e párton a kath. képviselők végre valahára észre vegyék, hogy őket, egyenesen szólva, lóvá tartják azok, kik a többségében kath. választók

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Modern luxus-vonatok.

A világ egyre növekvő vasuti hálózata, a folyton nagyobbodó kereskedelem és az általános jólét emelkedése idézték elő azt, hogy nemcsak az utazók száma szaporodik egyre jobban, hanem az általuk megtett utak átlagos hossza is növekedik. Hol vannak azok az idők, midőn a nászutazók megelégedtek egy balatoni, salzburgi, erdélyi vagy legfeljebb velencei utazással, hol vannak azok az idők, midőn a kereskedelmi utazóknak hónapokra volt szükségük mig Salonikit, Konstantinápolyt vagy Astrachánt megjárták?

A jelenkor embere gyorsan és kényelmesen akar utazni. Rövid idő alatt óriási távolságokat fut be, de mindamellett kimerülés és fáradtság nélkül akar a végállomásnál kiszállani.

Az első célnek mai gyorsvonataink is elég jól megfelelnek, bár még nagy jövő áll előttük, de a mi a kényelmet illeti, ebben a tekintetben a haladás épenséggel meglepő. Igaz ugyan, hogy a modern expressvonatokat kis pénzszényes emberek ma sem igen vehetik igénybe, de ők is juthatnak olyan helyzethez, midőn kénytelenek gyorsan és kényel-

mesen utazni pl. beteg családtagjuknak fürdőbe vitelekor vagy nagy veszély stb. esetén, midőn a beteg a közönséges gyorsvonat rázásait nem bírná ki vagy annak gyorsasága nem lenne elegendő. Ma már nem tekintünk irigy szemekkel Amerikára, a »Pullmann-kocsik«, a modern luxus-vonatok hazájára. Európa e téren bámulatos haladást tett s Amerikát utól érte.

Nagyon tanulságos még a szegényebb embernek is kivételesen legalább egyszer életében megpróbálni egy modern európai expressvonatot, így legalább tisztában lesz azzal, hogy milyen is egy ilyen egyszerű barna, fával borított wagon belülről, mely tulajdonképp nem egyéb mint egy utazó tükéletes, előkelő elsőrangú szálloda és micsoda pompás érzés az országokon, hegyeken, völgyeken, folyókon viharos gyorsasággal keresztül robogni s reggeltől estelig több száz kilométert csaknem fáradtság nélkül átutazni.

Az európai luxus-vonatok nem régiak. Atyjuk: Nagelmackers György, a nemzetközi hálókocsi társaság-mai igazgatója, ki mint fiatal mérnök kiképzését végezt Amerikába utazott. — Nagelmackerst meglepte az a különbség, mely az elegáns amerikai Pullmann-kocsik és az Európában ezelőtt 30 évvel még szelvény-hosszában tava döcögő esetlen waggonok között mutatkozott s melyek

az utasok nagy gyötrelmére még ma is elégtelenítik a vicinális vasutakat s eltökélte magában, hogy ennek az állapotnak véget vet.

Az európai vasutársaságok az óriási költségek miatt élénken tiltakoztak az amerikai rendszer ellen, de a jó ügy mindig győz. A waggonok, melyeket Nagelmackers a rokonsága által összetett tükéből építtetett, és melyek csak próbakép robogtak a 70-es évek elején Európa néhány nagyobb forgalmi vonalán, eleinte csaknem üresek voltak, mert a közönség hozzá volt szokva a kényelmetlen, lassu, rázó vonatokhoz. De midőn II. Lipót jelenlegi belga király párfogása mellett, ki több mint 90 millió frankot nyert a suczi csatorna részvényein, 1876-ban egy nagyobb tükéjű társaság alakult s midőn 1883-ban a hálókocsikhoz az étkező kocsik is járultak, a mai luxus-vonat első típusa megjelent az európai földön is. Még csak a modern salon-kocsi hiányzott, de ez is csakhamar létrejött, bár azóta újból el is tűnt, mióta egy elmés berendezéssel a hálókocsi néhány pillanat alatt salonkocsivá változtatható át.

Az államok kezdtek mindjobban megbarátkozni az új rendszerrel, minek legfőbb bizonyítéka az volt, hogy részben már postaküldeményeiket is az új kocsikon járatatták. A társaság újabb és újabb szerződéseket kötött mindenfelé Európában. Nagy műhelyeket épített s

bizalmából nyert mandátumokat a kozmopolita szabadkőmives célzatok elősegítésére használják ki. Hogy a kath. választóknak el kell fordulniok e pártnak mai vezetőitől, az immáron a becsület kérdése leszen.

Fejérváry rendelete.

A minap mi is megirtuk, hogy Fejérváry honvédelmi miniszter rendeletet intézett az összes honvédkerületi parancsnokságokhoz, melyben elrendeli, hogy a szolgálati és oktatási nyelv a honvédségnél kizárólag magyar legyen. Ma egy a kormányhoz közel álló fővárosi lap kijelenti, hogy a *hír misztifikáció* és hogy Fejérváry ilyen vagy hasonló rendeletet *nem adott ki*. A félhivatalos közlemény hangsúlyozza, hogy ilyen rendeletre *nem is volt szükség*, mert a magyar szolgálati nyelvet a honvédségnél a törvény rendeli.

Délafrika-uj szervezete

Dél-Afrikából tegnap hivatalos uton oly hírek érkeztek, melyek azt bizonyítják, hogy odalenn a rendes állapotok még sokáig nem fognak bekövetkezni. Egyrészt a búrok vannak egymás ellen, másrészt pedig a legyőzöttek nem akarnak beletörődni sorsukba. Anynyi bizonyos, hogy a meghódított két ország pacifikációja még sok gondot fog okozni az angol kormánynak. Érdekes, hogy Lord Milner, Transzvál és Oranje polgári kormányzója nemsokára megváltik állásától. Legalább erre vallanak azok a kommentárok, melylyel a londoni kormánypárti lapok a Milner lemondásáról szóló hírt czáfolgatják. Ugy látszik, Milner oly nehézségeket lát maga előtt, melyekkel alig fog majd megküzdhetni. Ezalatt otthon Londonban a miniszterelőkváltozás tartja mozgásban a politikai pártokat. Ugy látszik, hogy Salisbury visszavonulásával megbomlott a kabinet egysége, mert Hicks-Beach pénzügyminiszter, a ki maga aspirált a miniszterelnökségre, nem akar állásában megmaradni, viszont Chamberlain hívei arra törekednek, hogy a gyarmatügyi miniszter vegye át a pénzügyi tárczát és hogy Chamberlain fiának, Austinnak is helyet csináljanak a kabinetben. Mindezek

az intrikák a beteg király ágya körül szövődnek. A király állapota mégis jelentékenyen javulhatott, mert már a koronázás napját is kitűzték augusztus 9-ére. Természetesen a koronázási szertartás egyszerű lesz és csak a szükséges formalitásokra fog szorítkozni.

Kacsák költözése.

Nagyváradon nyár elején lett aktuálissá az a szép nóta, hogy: Költözik a kacsamadár. Nem rephetnek fel Budapesten olyan kacsát, hogy az egyenesen Nagyváradra ne szállodogál.

Schlauch bibornok halála alkalmából tegnapelőtt az Egyetértés bolondozásának ült fel egyik lapársunk, tegnap pedig a P. N. kacsájával kedveskedett olvasóinak egy másik lapársunk, olyan szavakat adván elhunyt bibornokunk szájába a *néppártra* vonatkozólag, a minőket ő *nem mondott soha*. Czáfolatul legyen elég az Alkotmány következő hivatalos kijelentésének helyt adnunk:

»Erre a hírehirre rövid és határozott válaszuk az, hogy a *hírből egy szó sem igaz*. Ellenkezőleg, nagyon jól tudjuk, hogy a *néppárt mindenkor hálával és kegyelettel* fogja megőrizni a nagy, minden ízében katolikus Schlauch bibornok emlékét.«

Lovasrendőrök városunkban.

Végre-valahára ilyenekről is írhatunk, bár még nem látjuk őket, de reméljük, hogy rövid időn belül megvalósul az intézmény, melynek érdekében tegnap tett előterjesztést Gerő Armin rendőrfőkapitány a városi tanácshoz.

Ez intézmény szükségét már nagyon rég érezzük s városunk közbiztonsága és rendszete, minden egyes mozgalmasabb alkalommal nagyon de nagyon megérzi a lovasrendőrség hiányát.

A lovasrendőrség haladéktalan felállítását követeli városunk fejlődési viszonya, a szőlők telepítése folytán előállott területnagyság, a nagy kereskedelmi forgalom, melyek együttesen szinte cselekvőképtelenné teszik csekély létszámú rendőrségünket.

A közel napokban lefolyt tüntető körmenetek, sztrájk, bibornokunk temetése ál-

tal előidézett mozgalmas élet alkalmával világosan volt látható, mily erőfeszített munka árán volt képes rendőrségünk csak némileg is a rendet fenntartani s így a közbiztonságot biztosítani.

Sokkal kisebb városok régen behozták már e czélszerű intézményt, nagyobb anyagi áldozatok árán is. Itt volna már az ideje városunkban is megvalósítani a rendőrfőkapitány javaslatát, mert minden tekintetben nagyon czélszerű s a városi pénztárnak jóformán alig kerülne áldozatába.

A javaslat különben a következő:

Tekintetes városi Tanács!

Felesleges volna bővebben kifejteni, mert hiszen a tekintetes Tanács minden egyes tagja amegy is helyes tudatában van annak, hogy a vezetésem alatt álló rendőrség személyzetének létszáma egyáltalában nem áll arányban azokkal a nehéz feladatokkal, a melyeket a közrend és közbiztonság kifogástalan fenntartására ró.

Csak a közel mult napok nagyszabású mozgalmaira mutatok rá, a melyek oly mértékben vették igénybe a rendőrséget, hogy valóban csak az erők legnagyobb megfeszítésével voltam képes eredményes intézkedéseket foganatosítani. Már pedig városunk köz- és társadalmi folytonos fejlődésével újabb és újabb események és mozgalmak várhatók, a melyek a rendőrség feladatait és ezzel az én felelősségemet is ezután mind inkább és még erősebben fokozni fogják.

De fokozzák és kiterjesztik a rendőrség közbiztonsági és rendészeti tevékenységét ezenkívül más körülmények is; a melyek közül csak a város területi növekedésére és főként a folyton jobban beépülő szőlő területekre kell utalnom.

Az ekként mindinkább szükségessé váló és nagy területet felölelő járó szolgálattal, szintugy a nagy területek átkutatását czélzó razzia szolgálattal, valamint nagyobb tereken és utcza keresztezéseknél a kocszi forgalom biztosítását ma már minden nagyobb moderna városban a lovas rendőrség látja el.

Eme — az általános haladás által támasztott — kívánalom elől Nagyvárad városa sem zárkozhatván el, — másrészt azonban ismerve városunk pénzügyi viszonyait és méltányolva is ama határt, melynek keretén belül igények és követelések emelhetők, — tisztelettel a következő előterjesztéssel élek:

Méltóztassék egy 10 főből álló lovasrendőr szakasz felállítása iránt törvényhatóságunknál sürzősen javaslatot tenni; olyként, hogy ezen mindössze csak 100 korona több évre

ma már 125,000 kilométer hosszú vonalokon futnak luxus-vonatai; 1894 óta pedig modern szállodákat is épített, melyek páratlan fényűzéssel vannak berendezve.

A mai luxus-vonatok közül első helyen kell említenünk a Páristól Strassburg, München, Bécs, Budapest és Belgrádon keresztül Konstantinápolyig s mellékiágazásban Bukaresten keresztül Konstanzig futó egyik legrégebbi luxus-vonatot, mely Páristól Budapestig naponként és innen az említett két végállomásig hetenkint kétszer közelekedik. A 3137. kilométernyi utat a megállásokkal együtt 63 óra 21 perc alatt futja be.

Másik nagy luxus vonat az u. n. »Nord-express«, mely Sz.-Pétervárt Berlinen, Kölnön, Brüsszelen, Párison és Calais-on keresztül Londonnal egyenes összeköttetésbe hozza, ugy hogy az orosz fővárosból Anglia fővárosába 49, Párisba pedig már 46 óra alatt lehet eljutni.

A harmadik az, mely Berlinből Boroszlón keresztül Budapestre megy, hogy ott csatlakozást nyerjen a Páris—Konstantinápoly-i expresshez. Ez az u. n. »Berlin—Budapest—Orient—express« 15 óra alatt, vagyis reggel 8-tól este 11-ig futja be pályáját. — Fontos továbbá a »Nordtid express«, mely Berlinton Veronáig csak 20 órát vesz igénybe s innen Rómán, Nápolyon keresztül Olaszország sarkáig rohan.

A »Berlin—Strassburg—Luzern-express« a Berlinben d. u. 3/4 órakor felszálló utast másnap reggel 8 órakor a Vierwaldstätti-tó kies partjain teszi le. — Szép utat száguldanak be még a Budapest—Bécs—Ostende-i, az Amsterdam—Karlsruhe—Engadin és Karlsbad—Páris-i expresssek is.

Leggyorsabb a Páris—Madrid és Lissabon között közlekedő gyorsvonat, mely jelenleg a leggyorsabb európai vasut, a mennyiben a Bordeaux—Morcaux közötti síkon óránként 99-2 km. sebességgel repül át.

Érdekes a Penintular-express, mely Londonból Páris és Bolognán keresztül Brindisi-ig megy, hol közvetlen csatlakozása van az Aegyptom és India felé induló gőzhajókhöz.

1898 óta már Oroszország keleti része, sőt Szibérián át is rohannak luxus-vonatok, melyek Moszkvától Tulán, Samarán és Cseljabinzskon át Irkuczkig mennek. Ez a hatalmas vonat még jobban is be fog hatolni Ázsiába s már nincs messze az idő, midőn a budapesti keleti pályaudvar portása így fog kiáltozni: »Varsó, Moszkva, Irkuczk, Port-Arthur, Peking felé beszállani!« Ha ez a vonat be lesz fejezve, Lissabonból Port-Arthurig 15 nap, Londonból Tokióig 19 nap alatt lehet majd eljutni.

Persze ezeken a vonatokon az utazás és étkezés meglehetősen drága, de másképp nem is

lehet, hiszen a luxus-vonatok egyetlen kocsijának építési költsége 35—120.000 koronára rug s egyetlen vonat néha több mint 600.000 korona értéket képvisel.

Figyelembe veendő továbbá az is, hogy néha ilyen luxus-vonat hónapokon át üres, míg a közönség végre megszokja, pedig ez alatt az idő alatt ép úgy kell fizetni a legalább 4 nyelven beszélő személyzetet, mintha a vonat zsúfolva volna.

A mozdonyt rendszeren az illető állam, vagy vasúttársaság szolgáltatja a teher- és postakocsival együtt. A vonat többi része már a belga társaságé a rajta lévő pinczerekkel, szakácsokkal, vonatvezetőkkel.

A vámvizsgálat nem a határállomásokon, hanem magán a robogó vonaton történik, mert a pénzügyőrök a határállomás előtt már a vonatra szállanak s csak a határ utáni első állomásnál szállanak le ismét.

A hálókocsik, mint már említettük, ugy vannak berendezve, hogy könnyen nappali kocsikká változtathatók át. — Két-két személy kap egy-egy fülkét.

Tehát egy házaspár vagy két jó barát az egész utazás alatt a többiektől elkülönítve utazhatik. Az egész berendezés pompás. A valódi perzsa szőnyegek, préselt bőr tapéták, tömör fabutorok, valódi bronz díszítések nagy fényűzéssel vannak kiállítva. A mosdótálak tömör

szóló lófelszerelési 540 korona évi rendes kiadását igénylő intézmény már jövő évi január elsejétől kezdve létesíttessék.

A lovasrendőr-szakasz felállításához a szakasz parancsnok (ujjonnan szervezendő rendőr altiszti állás) fizetését 1200 korona évi összegben, ennek fedezetét pedig egy beszüntetendő I. osztályú rendőri állás javadalmazása (660 korona) és ehhez a fentemlített 540 korona hozzáadásából kombinálom. Ezen 540 korona évi rendes kiadásán kívül a szintén fentebb említett 1000 korona egyszer és mindenkorra, de legalább is életre szóló lófelszerelési kiadás lenne egyedüli és közkiadás, mert hiszen lovasrendőr-szakasz legénységét a meglévő rendőregénység állományából szervezném, lovakat pedig a katonai kincstártól ingyen nyerhetnék. Így e tekintetben a várost a lótartráson kívül más megterhelhetőség nem érné.

Tisztelettel kérem a tekintetes Tanácsot, hogy ezen előterjesztésemet mielőbb tárgyalás alá vétetni s azt a közgyűlés elé még oly időben terjesztetni méltóztatassék, hogy eme kiadások a jövő évi költségvetésbe idejében beilleszthetők legyenek.

Nagyvárad, 1902. július hó 17-én.

Gerő Armin,
rendőrfőkapitány.

UJDONSÁGOK.

Szent István ünnepe.

Az országos nemzeti szövetség társadalmi mozgalmat akar indítani abból a célból, hogy Szent István napját ne csak a törvényes munkaszünettel ünnepeljük, hanem a társadalom is igazi és fényes nemzeti ünneppé tegye.

Az eszme nemcsak hogy a legnagyobb mértékben helyes, de ugyanezt már évek óta ajánljuk és hirdetjük.

Valóban szégyenletes dolog, hogy az a sokszor hangoztatott nemzeti öntudat, nemzeti génusz és hála éppen azzal szemben zsugorodik össze meglehetősen közömbösséggé, a ki Magyarországnak nemcsak második alapítója, hanem megszilárdítója, jövőjének biztosítója volt. Mert nem elég, hogy hazát foglaljon a nép, meg kell azt tartani is. Es ez nem lett volna lehetséges Szent István király nélkül.

Bizony, nagy fájdalommal tölthet el minden igaz hazafit, a ki nem csak szájával szereti hazáját, hogy éretlen hangokat kellett

hallania még a mult esztendőben is, melyek az egész nemzet összeségét csekély felekezeti érdekből akarják visszatartani Szent István ünneplésétől, azzal az együgyű és méltatlan kifogással élve, hogy Szent Istvánt csak egyetlen felekezet, értsd a katolikus egyház foglalja le magának.

A ki igazán szereti hazáját és érzi van annak méltatása iránt, hogy minek köszönhetjük ezredéves létünket: az nem csak, hogy nem vonakodik, hanem örömmel járul ahhoz, hogy Magyarország mentől fényesebben és állandóbban dicsőítse a nagy és szent király emlékét.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Belügyminiszteri kiküldöttek Nagyváradon.** Országos körúton vannak most a belügyminisztérium által kiküldött dr. Blum Odön orsz. közegészségügyi felügyelő és Flieg Kálmán számtanácsos. A vidéki kórházak megtekintése és megvizsgálására küldte ki őket a miniszter. Tegnap érkeztek Nagyváradra s látogatást tettek Szunyogh Péter alispánnál és Rimler Károly polgármesternél. Délután megtekintették Biharmegyei köz-kórházat. Sorra járták a kórtermeket, élénken érdeklődtek a betegek létszáma, elhelyezése és ellátása iránt; megvizsgálták a kórház adminisztrációját; tájékozódást szereztek az elmebajosok osztályában s különösen érdeklődtek az építendő új elmebórház iránt, amelynek a terveit már jóváhagyta a miniszter. Megtekintették továbbá a város Szent László kórházat, amely a járványos és fertőző betegek ápolására szolgál. Mindkét kórházban teljesen rendben találtak mindent s ennek kifejezést is adtak.

* **Az osztálysorsjáték huzása.** Az osztálysorsjáték tegnap huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

10.000 koronát nyert: 91470.
2000 koronát nyertek: 25081 95707.
1000 koronát nyertek: 21195 42587 59146.
500 koronát nyertek: 8329 38282 33338 36693 39406 81942 86569.

A többi kibuzott számok 130 koronát nyertek.

nikkelből készülnek s az utasnak hideg és meleg viz egyaránt folyton rendelkezésre áll. A remek magas ablakok, melyek előtt lehajtható asztalok állanak, gyönyörű kilátást nyújtanak a vidékre.

Aki megéhezik, az étkezőkocsiba megy, hol 1 kor. 80 fillérért bñ reggelit, 3 koronáért lunch-öt, 4-5 koronáért változatos ebédet kap; este pedig étlap szerint étkezhetik.

Egyes vonalokon nálunk csak étkezőkocsik járnak a rendes gyorsvonatokon. Itt az étkezés valamivel olcsóbb. Italt külön kell fizetni. A vámszabályok szerint minden országban csak azt a bort szabad árulni, melyen a vonat épen keresztülrobog. Így például a német boros palaczkok lédáját a Berlin-Verona-i vonalon Kufstein előtt a fiánczok leölmözzák. A mozei borok vagy a müncheni sörök barátja tehát Tirolban kénytelen Gumpoldskirchner bort vagy pilseni sört inni. Néhány óra mulva ezután már Asti spumante, vagy chianti bort szürcsölhet Italiában. A fizetés is azon ország pénznemében történik, hol a vonat átrobog, de természetesen más pénznemet is szívesen elfogad a fizető pinczér, ki oly gyorsan és biztosan számolja el az idegen pénznemeket, mint egy bankár.

Midőn a vonat a határhoz közeledik, az utasokat az ital-cserére figyelmeztetik, úgy hogy még van idejük egy újabb üveget kinyitítani, melyet a pénzügyőrök nem kifogásolnak.

Van külön dohányzószakas, sőt a szibériai vonaton még torna-kocsi is, hol a hosszas utazás alatt eltespedt utas gymnaszikai gyakorlatokat végezhet. Érdekes a konyha és élőkamra kocsi is, mely hűtő és fagyasztó készülékekkel lévén ellátva, lehetségessé teszi, hogy például a Vaskapu mellett elrobogván, éjszaktengeri osztrigát vagy helgolandi rákot vacsorálhassunk.

A kényelemről tehát lehetőleg gondoskodva van. Midőn a sötét éjszakán a fényesen kivilágított modern luxus-vonat veszett gyorsasággal keresztül rohan, az ember szinte érzi a jövő kozmopolita hangulatát, mely daczára az egyes nemzetek erős egyéniségének, korunkban is mindinkább érezhetőbbé válik.

Végül meg kell czafolnunk azt az általánosan elterjedt tévhitet, mintha a luxus-vonatok abszolút menetsebessége a rendes gyorsvonatok gyorsaságát is általában meghaladná. Ez nem áll. Ambár az egyes kocsik nagy hossza, forgó tengelyei és a pálya erős építménye a kisiklás veszélyét eléggé távol tartják, a kifejthető legnagyobb gyorsaságot még sem merik alkalmazni. Hogy ennek daczára a luxus-vonatok mégis hamarabb célhoz érnek, mint a nagy európai közönséges gyorsvonatok, annak oka abban rejlik, hogy sokkal kevesebb helyen állanak meg s hogy a megállási-idők a lehető legrövidebbre vannak szabva.

* **Schlauch bibornok mint zenész.** Köz-tudomásu tény, hogy az elhunyt bibornok kiváló zenekedvű volt, előke az Országos Zeneakadémiának, egyttal egyike volt a legjobb zongorázóknak. Egyházi és más gondjai közepette akárhányszor a zongora mellett keresett fáradt lelkének enyhülést. Erre vonatkozólag érdekes sorokat kaptunk most dr. Gönczi Mór miniszteri osztálytanácsos írja le azt a benyomást, melyet rá a bibornok zongorajátéka gyakorolt. Dr. Gönczi volt egyike azoknak, a kikkel Schlauch Lőrincz betegsége előtt pár nappal még érintkezett. Erről írja Gönczi a következőket:

„Igazán boldognak érzem magam, hogy a sors azt a kedvezményt nyújtotta nekem, hogy személyesen ismerhettem a nagy embert. Leirhatlan varázsszal volt nagy egyénisége rám nézve, nagy voltát azonban oly elbájosan egyszerű formába és keretbe tudta illeszteni, hogy senki nem érezhette a Vele való érintkezéskor saját kicsi voltát. Feledhetlen volt előttem azon délután, melyet szerencsés voltam ő Eminenciájával együtt muzsikálni. Bámultam midőn a különben is gyengélkedő 78 éves nagy egyéniség a zongorához ülve oly életet és kifejezést tudott az előadásba belehelyezni, melyet húsz éves fiatal ember alig tudna felülhaladni. De már akkor fájdalmasan észleltem, hogy ereje fogytán kezei kissé reszkettek. Talán én voltam az utolsó, ki zenei lelkének utolsó kihatását éreztem!”

* **Uj petroleumraktár-épület.** A budapesti Apolló petroleumfinomító részvénytársaság képviselőiben Incze Lajos és társa helyi lakosok a vasuti petroleumraktár-telepen egy leraktározó épület felállítására engedélyért folyamodtak. E kérelem ügyében tegnap délelőtt helyszíni szemle volt, melyen a nevezett részvénytársaság képviselőiben Lukács Gyula vállalkozó és dr. Kurländer Ede ügyvéd, a szomszédos bibarszilági olajfinomító részvénytársaság képviselőiben Glanczmann Sándor, a fumei hasonló részvénytársaság képviselőiben Bács Antal, a magyar petroleumipari részvénytársaság képviselőiben Steiner M. Albert, a telektulajdonos kolozsvári üzletvezetőség képviselőiben a helyi állomásfőnök és végül a hatóság képviselőiben Gerő Armin rendőrfőkapitány, Giraud Arpad t. b. rendőralkapitány, Lovas Zsigmond t. b. főmérnök és Szűts Dezső aljegyző a gazdasági tanácsnok képviselőiben vettek részt. A kért teljengedély megadását csak oly feltétel alatt helyezte kilátásba a bizottság, ha a célba vett raktárépületet a szomszédos építményektől legalább 20 méter távolságra állítják fel s ha a vasúthoz kijárót kívánának létesíteni, úgy e célra a vasúttól külön területet kötelesek folyamodók megszerezni, mert a tűz- és közbiztonsági követelmények csak így lennének biztosítva.

* **Együtt a hullámsírba.** Az anyai önfeláldozásnak megható esete, a miről tudósítónk az alábbiakban értesít: Özvegy Farkas Mártonné buttyini lakos hétfőn reggel két kis gyermekével kiment a körözspartú szántóföldre kapálni. Két kis gyermeke, a nyolcz éves Pista és a hat éves Feri valahogy a Körözhöz szabadultak. Egyszerre a szomszéd földön dolgozó Nagy Ágnes gyermekiköltést hallott, a mire figyelmessé tette Farkasné, a ki mivel a gyermekeit nem látta, Nagy Agnessel lefutott a Körözhöz s rémulve látta, hogy két gyermeke földöklik. Farkasné utánuk ugrott, hogy kimentse őket, de az örvénybe került ő is, hol a gyermekei voltak s a helyett, hogy a gyermekeket kimenthette volna, iszonyu küzdelem között ő is elmerült. Nagy Ágnes, a ki szemlélője volt a halálos küzdelemnek a közelben dolgozó emberekhez futott segítségért, a kik hosszas keresés után megtalálták és kiemelték az elmerülteket, de már akkor halott volt mind a három.

* **Gyászmise Schlauch bibornokért Wörishofenben.** Wörishofenben dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok temetése napján, július 14-én reggel 8 órakor a wörishofeni plebánia-templomban *Wolafka* Nándor dr. címzetes püspök, debreczeni plebános, Glatt pápai kamarás, pécsi karnagy, Magdics dr. budapesti hitoktató s Ratzemböck dr. győregyházmegyei áldozópap segédkezésével rekviemet tartott az elhunyt bibornok lelkiüdvéért, amelyre a magyar földvendégek teljes számban megjelentek. *Wolafka* dr. cz püspök, váradi kanonok, mint már közölt részvétlétéről ismeretes, Wörishofenben vette hírt *Schlauch* bibornok halálának s el akart rögtön utazni, de orvosai határozottan megtiltották a kura megszakítását. A rekviem alatt a wörishofeni templomi kar meghatározott dalokat énekelt. A rekviemen megjelentek *Zmeskál* Zoltán országgyűlési képviselő nejevel, *Takács* apátkanonok Besztercebányáról, *Szurics* nyug. tábornok Debreczenből, *Egerszegi* vasuti főtisztviselő. A libera után *Wolafka* dr. magyarul imádkozott *Schlauch* lelki üdvéért: Nyugodjék egyházunk, hazánk nagy s hű fia békességben. Ezzel véget ért a meghatározott gyászszertartás.

* **Kinevezések.** A m. kir. igazságügyminiszter előterjesztésére ő Felső *Turcsányi* Ferencz belényesi járásbírói aljegyzőt a németbogsáni járásbíróhoz albiróvá; — *Ritók* Zsigmond ítélőtáblai elnök a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe *Tóth* Kálmán szentpéterszegi lakos végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjaz joggyakorlókká nevezte ki.

* **Premontreiek egyetemes nagygyűlése.** Az összes premontreiek a múlt század 80-as éveiben egységesen szervezkedtek. Az unio szerint az egész keresztényvilág premontreiei öt rendkerületet, u. n. cirkáriát alkotnak. A cirkáriák között a negyedik magyar (circaria Hungariae), melyhez két prépostság tartozik: a csornai és a jászóvári. Az egész rend élén egy rendgenerális áll, ez idő szerint *Stary* Zsigmond Antal, a strahovi kanónia (Prága mellett) apátja, a cseh királyság infulás prelátusa s »elemysinarius ad aulam regiam perpetuos« kinek minden egyes cirkáriában külön-külön vikáriusai vannak, rendszerint a megválasztásilag vagy kinevezésileg legidősb prépost vagy apát. A magyar cirkáriában most *Kuncz* Adolf dr. csornai prépost a cirkária vikáriusa. Minden hatodik évben egyetemes káptalan tartanak, mely a rendgenerális elnöklése alatt az apátok, prépostok s a többi rendképviselők tanácsát képezi, melyben a II. Gyula pápától nyert privilégiumok alapján belső rendi életük ügyeit saját maguk rendezik, fejlesztik s tökéletesítik. Hat évvel ezelőtt Schléglben, Felső-Ausztriában gyűléseztek, most pedig *Averbod* ősi kanóniájába, mely a mehelni egyházmegyében fekszik *Belgiumban* tüzte ki a rendgenerális az egyetemes káptalan színhelyét folyó hó 20—24. napjaira. A jászóvári prépost-prelátus, *Takács* Menyhért dr. e hó 15-én utazott el a rendi nagygyűlésre *Novotny* Alfonz nagyváradi házfőnök s igazgató, mint prépostsági képviselő kíséretében. *Novotny* Alfonz a nagygyűlés után tanulmányutra megy Angliába; ígéretét bírjuk, hogy érdekes utjáról fölkeresi lapunkat becses leveleivel.

* **Helyesbítés.** A rendőri sajtóiroda közli a következőket: *Móna* Juliska meglopása és elveretésére vonatkozó tegnapi közleményembe illető rendőrtiszt téves bemondása folytán *Hubert* Samu tettes helyett *Hubert* Vilmos neve került. Kérem ezt az illető nevében tudomásul venni, azzal, hogy *Hubert* Vilmos fedhetetlen előéletű egyén, kinek az egész esethez semmi köze.

* **József főherceg és a zsidó képviselő.** A *Magyar Szó* e hó 16-iki számában ilyen czímen hosszabb közleményben foglalkozik *József* főhercegnak *Baján* való időzésével és azt meséli, hogy *József* főherceg dr. *Reich* Aladár orsz. képviselőnek azt mondta, hogy ha ő — a főherceg — pénzügyminiszter volna, úgy a csalo zsidókat sokkal súlyosabban adóztatná meg. Dr. *Reich* Aladár orsz. képviselőtől nyert felhatalmazás alapján a Független Magyarországi kijelenti, hogy a hírből csupán annyi igaz, hogy *Reich* Aladár képviselő tényleg részt vett a főhercegi lakomán és hogy az adózásról szó volt közte és a főherceg között. A sértő kifejezést *József* főherceg nem használta, hanem egy tréfás megjegyzést tett, amely kedélyességénél nem volt egyéb és senki sem gondolt arra, hogy az valakire vagy valamely felekezetre vonatkozik. Nem áll az, mintha *Reich* képviselőt báró *Vécsey* százados tartóztatta volna és figyelmeztette volna, hogy ne csináljon botrányt. *Reich* Aladárnak esze ágában sincsen lemondani tiszti rangjáról, mert arra nincsen oka. Tény az, hogy *Reich* Aladár *másnap* nem ment ki a vonathoz azért, mert a lakoma után bevonult ezredéhez és *József* főherceg még aznap utazott el Bajáról. Tehát *Reich* Aladárnak *József* főherceget lehetetlen lett volna a vonathoz kísérséne.

* **Iparos, hordár és bérkocsis.** Az iparosok jogviszonyait az 1884. évi XVI. törvény-cikk szabályozza. Ezt a törvényt az iparosok épp úgy kárhóztatják és helytelenítik, mint a kereskedők a kereskedelemi törvényt. Kommentárokkal, magyarázatokkal igyekeznek pótolni a törvény hézagos rendelkezéseit. Ilyen átirat érkezett a nagyváradi ipartestülethez a zsolnai ipartestülettől. Az átirat kifogásolja azt, hogy a képesítéshez kötött iparosoknak ugyanolyan igazolványuk van, mint a közszolgáknak, hordároknak és bérkocsisoknak. Erdekeit is egyként védi az állam, ami a zsolnai ipartestület átirata szerint lealázó az iparosokra nézve. Ennek megszüntetése végett felterjesztést akar a miniszterhez intézni a zsolnai ipartestület s csatlakozásra hívja fel a nagyváradi ipartestületet.

* **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, városunk egy derék, munkás polgárát, *Beczka* Lajost és családját mélyen sújtó gyász érte: nevelt fia *Papp* M. Béla hunyt el szerdán, s a korán, élete virágában elhunyt ravatalát, kit ma délután 5 órakor adnak át rövid pályafutás után az anya földébe a nagy számú rokonság zokogva veszi körül. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak úgy a maguk, mint az összes rokonság nevében fájdalmas szívvel jelentik a felejtethetetlen jó gyermek, testvér és rokonnak *Papp* M. Bélának folyó hó 16-án, este 9 órakor, életének 32-ik évében, súlyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 18-án, d. u. 5 órakor foguak a gör. nemegyesült egyház szertartása szerint a Rulikovszky-temetőben örök nyugalomra tétetni. Nagyváradi, 1902. július 17. Béke lengjen porai felett! *Beczka* Lajos és neje szül. Szász Karolin mint szülei. Nővére: Gizella férj. Dunst. Jánosné, gyermekük: Klárika. Testvéröccse: Jenő. Nagybátyja: *Papp* Ede és családja. *Beczka* Péter és családja. *Beczka* Arthur és családja. Szász Gyula unokatestvére.

* **Az üstökös és az időjárás.** Néhány nap előtt egy ujdonság jelent meg a lapokban, amelyre az olvasók kevés ügyet fordítottak, amely pedig — budapesti levelezőnk közlése szerint, atinek alkalma volt egy híres magyar tudós-
nak erre vonatkozó kijelentését hallani, — megmagyarázza az elmúlt napok abnormis időjárását. Egy óriási nagyságu üstökös oly közel vonult el a nap előtt, hogy az üstökösnek egész tömege szinte horzsolta a nap felületét, de minden esetre oly közel került hozzá, hogy a

napkoronán átvonult. Ha már most figyelembe vesszük, hogy az üstökösök hőmérséklete körülbelül 150 fok a fagypontra alatti, úgy könnyen elképzelhetjük, hogy egy nagyobb fajtájú üstökös, amelynek farka körülbelül néhány millió kilométerre terjed, a nap tőszomszédságába érve, jelentékenyen lehűtheti ezt az életet árasztó tüzes golyót. Az üstökösnek a nap előtt való elvonulása több napig tartott s ez alatt az idő alatt nemcsak hogy elfogta tőlünk a napsugarakat, hanem tetemesen le is hűtötte azokat. Alapos reményünk lehet rá, hogy most már megszabadulunk ettől a kellemetlen időjárástól, miután a szóbanforgó üstökös már eltávozott a nap mellől s így remélhető, hogy a napsugarak most már állandóan teljes erővel és nem lehűtve fognak hozzánk érkezni.

* **Campanile katasztrófája után.** Velenczéből táviratozzák, hogy a Márk-templom és a dozse-palota még mindig zárva van s csak akkor nyílik meg újra, ha a vizsgálatot befejezték. Nan közoktatásügyi miniszter elítélően nyilatkozott a bizottságról, a melynek a műemlékek fölött ügyelnie kell. A miniszter a vizsgálat befejezéséig Velenczében marad.

* **A katonák öröme.** Ilyenkor nyáron, különösen terhes a katonaelet, a nap perzselő heve leveri lábáról a legizmosabb legényt is a napokon át tartó manővereken. Eppen ezért nagy örömet okozott a katonák között *Schwitzer* Lajos hadtestparancsnok azon rendelete, melyben meghagyja az ezredparancsnokoknak, hogy a meleg idők beálltával a gyakorlatokat egy-két órával korábban kezdjék úgy, hogy legkésőbb 10 órára már benn legyen a legénység a laktanyában. A rendelet kiemeli, hogy a legutóbbi nyáron is sokan dőltek ki a harcossok napszúrásától s miután dél felé tűz legerősebben a nap, ezéért tanácsos a különben is fárasztó gyakorlatokat a reggeli órákban végezni. Ezenkívül az ezredparancsnokokra bizza a tábornok, hogy hetenkint legalább egyszer: csütörtökön szünetet adjanak a legénységnek, amennyiben az előző napokon fárasztó gyakorlatok voltak. A humanus rendeletet a tisztek ép oly örömmel fogadták, mint a legénység.

* **Rendőri hírek. A kórházi ápollhálaja.** *Kivila* Sándor elesdi 20 éves egyén, kit a biharmegyei kórházból gyógyult állapotban e hó 15-én elbocsátottak, egy betegnek összes ruháit elemelte. Tegnap Eleden a csendőrök elfogták. A helyi járásbírósnak adatott át. — **Ragadós kezű hordár.** *Hegedüs* János 65 éves mezővárosi illetőségű vasuti podgyászhorozó tegnap az egyik vonatról egy bőröndöt emelt el. Mielőtt azonban tovább állhatott volna vele, a vasuti rendőrség kezét rátette. Jelenleg a járásbírósnak vendége.

* **A poroszirtó.** Ily czímmel megjelent tárcánkra vonatkozólag érdekes közleményt kaptunk. *Hoff* őrmester u. i., a francia hadsereg híres poroszirtója állítólag magyar ember volt, a ki Ditróban született 1843-ban s igen fiatalon került ki Franciaországba, a hol a hadseregbe állván, őrmesterségig felvitte s mint ilyen lett valóságos réme a poroszoknak az 1870—71-iki nagy háboruban. Magyar hazájáról megfellebbezett, csak néha-néha váltott levelet nővérével, *Hoff* Ernesztinával, aki Gyulafehérvárott lakott s neje volt *Varró* Lenárd későbbi nagyenyedi professzornak.

TANUGY.

Nagyvárad iskolái számokban.

— Az évi értesítők. —

Polgári iskolák.

A *községi polgári fiu* iskola értesítőjét *Winkler* Lajos igazgató állította össze. A bevezető cikk *Huszár* Károly tanár tollából került ki; a szülőkhöz van az igen ügyes cikk írva s arra kéri a szülőket, hogy gyermekeiket ne akarják minden áron — akár van arra hajlama és tehetsége, akár nincs — tudományos pályákra nevelni, mert hazánkknak képzett iparosokra és kereskedőkre a jelen viszonyok között sokkal inkább szüksége van. A tanítatáshoz pénz és kitartás kell, ha akármelyik hiányzik, vagy elfogy: az a pálya félbeszakítását vonja maga után, ezzel pedig csak a szerencsétlen proletárok száma szaporodik.

Az iparos és kereskedő pályára készülő gyermekek sokkal jobban teszik, ha az elemi iskola V. és VI. osztályát végzik el, így nevelésük befejezett egészet fog képezni, míg a polgári iskola I—II. osztályának elvégzése csak értéktelen töredék marad egész életükön keresztül.

Iparosaink és kereskedőink is sokkal értékesebb anyagot nyernek az olyan tanulóban, aki az elemi iskola V. és VI. osztályát végezte jó sikerrel, mintha olyan tanulót fogadnak fel, a ki a polgári iskola I—II. osztályát végezte úgy-ahogy; a törvény előtt a keítő közt különben sincs különbség, az életben ellenben a népiszkola V—VI. osztályának óriási előnye van. Igen helyes tanácsokat ad ezután a szülőknél gyermekeik tanulmányi felügyeletére vonatkozólag s az iskolával való közös munkálkodást illetőleg.

Az év története a lefolyt változásokat tünteti fel.

Két új tanárt választottak az elmúlt évben: *Mikusay* Józsefet a nyelv és történettudományi tanszékre és *Steiner* Bernátot a matematikaira; utóbbi dr. *Tóth* Mihály lemondása következtében megüresült tanszékre választották, a ki a miniszter a főreáliskolához nevezett ki. Az eltávozott igazgató helyett *Winkler* Lajost bizta meg a kir. tanfelügyelő az iskolaszék ajánlatára az iskola igazgatásával.

A tanári testület 9 rendes tanárból s 7 hitoktatóból áll.

Az iskola teljes felszerelése 17597 kor. 28 fill. értékű.

*

A 7 osztályba (I. II. III. párhuzamos) beírtak 385 tanulót, kik közül kimaradt 34 (9 százalék).

Vallásra nézve róm. kath. 141 (39 sz.), izr. 118 (38 sz.), ev. ref. 96 (25 sz.), gör. kath. 10 (2 sz.), gör. kel. 11 (3 sz.) s ág. ev. 9 (1 sz.).

Nemzetiségre nézve magyar 380 (99 sz.) s román 5 (1 sz.).

Helybeli 329 (89 sz.) s vidéki 56 (11 sz.).

Az *életkort* tekintve legtöbb a 12 éves (23 sz.) s legkevesebb a 18 éves (06 sz.).

A *mulasztott órák* száma 13123, a melynek majdnem a *kétharmada igazolatlan*; 1 tanulóra 38 óra mulasztás esik; legtöbb ez a szám a III. b) osztályban (49) s legkevesebb a II. a) osztályban (27).

Tandijelengedésben részesült 161 tanuló egész (46 sz.) s 63 tanuló (24 sz.) féltandijelengedésben; az e czímen elengedett összeg 3080 korona.

Az osztályzatot nyert 343 tanuló közül *megbukott* 99 tanuló, tehát a növendékek *egy harmadrésze*.

Legtöbb bukott az I. b) osztályban 40 százalékkal, legkevesebb a II. b) osztályban 20 százalékkal (?). Nem ártana, ha a kir. tanfelügyelő okát keresné ennek a hallatlan nagymérvű bukhatásnak; mert tudjuk ugyan, hogy a polg. iskolába gyengeanyag kerül, de bárminő rossz is ez az anyag, ha egy osztályban 40 százaléka megbukik a növendékeknek, ott az anyagon kívül más rossz is van. A kitűnő rendű tanulók száma alig ad ki 1 %-t.

A *községi polgári leányiskola* értesítőjét mindjárt az év történetével vezeti be özv. *Rechné Bauer* Zsófia igazgatónő; panaszon kezd a polgári leányiskola felépítésének elodázása miatt tör ki keserű panaszban s szemére veti a vezetőségnek, hogy színházra, városházára s minden egyébre telik, csak egyedül az iskolára nincs pénz; nem mondjuk, hogy nem jogos a panasz, de az értesítőben, a mely a város pénzén készül, — nincs helyén.

A felvételeket, a helységek szűk voltára való tekintettel megszorították s 32 növendékel kevesebbet vettek föl mint az elmúlt évben; ellenkezőleg 100-zal kellene többet fölvenni s így kényszeríteni a várost az épület felemelésére.

Az év különben zavartalanul folyt le, csupán *Belcznayné* volt két hónapig családi körülmények miatt szabadságon és *Szűts* Izsó rajztanár szintén 2 hónapig külföldi tanulmányúton; az előbbi Szűcsné helyettesítette, utóbbi pedig *Perné* és *Varga*, de a rajz óra helyett, daczára hogy *Perné* okleveles, *Varga* pedig becsztott rajzmester, kézi munkáórákat tartottak.

A rajz és kézimunka alul sok szülő felmentette gyermekét, a torra órákat pedig helyiség hiánya miatt meg se tartották s nem is osztályozták belőle. Idő sincs, hogy a gyermekeket a szabadba vezessék, azt mondja a jelentés, hát a sok szabad délután mire való; helyenként a csütörtöket kivéve 2—2 délután nincs tanítás, ez idő alatt ráérnek növendékek s tanáraók egyaránt a játékdélutánok rendezésére s mindjárt kevesebb lesz a vérszegénység és sápkór.

A márczius 15-én belépő díjjal rendezett ünnepély, daczára, hogy kiadás nem volt, a felülfizetésekkel is csak 95 frtot jövedelmezett; a miből az a tanulás, hogy márczius idusa nem alkalmas nap még a millenniumi alap gyarapítására sem.

Sajnálattal említi fel a jelentés, hogy a festő tanfolyam megszűnt, mivel a festendő tárgyak, festék, tandíj stb. sokba kerültek, bizony a községi iskolákba a legszegényebb elem jár, a kiknek a foltozásra és ruhavarrásra sokkal több szükségük van, mint festő és francia tanfolyamokra.

Ezen észrevételek után készségesen elismerjük, hogy a tantestület működésével megőrizte azt a régi jó hírnevét az intézetnek, a melyet e városban mindenki ismer, a növendékek szorgalma és tanulásbéli előmenetele ezen sikeres működés legfényesebb bizonyítéka.

*

A 4 osztályba beírtak 217 tanulót; ezek közül kimaradt 11 (5 %) s meghalt 1 (04 százalék).

Vallásra nézve izr. 110 (50 sz.), ev. ref. 66 (30 sz.), róm. kath. 28 (13 sz.), ág. ev. 5 (2 sz.), gör. kel. 2 (1 sz.), gör. kath. 1 (1 sz.).

Nemzetiségre nézve magyar 210 98 sz.) s német s román 2 (1—1 sz.).

Életkorra nézve legtöbb a 13 éves (30 %) s legkevesebb a 10 éves (1 sz.).

A *mulasztások* igen nagymérvűek; 10909 óra mulasztásból egy tanulóra átlag 53 óra mulasztás esik a mi meszeszerű, e mulasztások mind igazoltak. Legtöbb mulasztás esik 1 tanulóra a II. o.-ban, 76, legkevesebb az I. o.-ban 37. Tandíj czímen nem folyt besemmi és nem is engedtek el semmit és hátralék sincs, hát akkor hova lett a tandíj?

Az előmenetel kedvezőnek mondható, a mennyiben a növendékeknek csak 13 sz. bukott meg s ezek közül is javít 10 sz. Legtöbb a kitűnő a vallásban után a kézimunkából (36 %) s a történelemből (35 sz.), legkevesebb a német nyelvből (4 sz.) A statisztika összeállítása nagyon egyszerű.

* Ennek magyarázata, hogy a katolikusok a kitűnő zárdaiskolákba járnak.

NYILTTER.

Ajánlkozás.

Egy helybeli, iskolai tekintélyek és tanfőriak által is elismert jó hírnévben álló elemi iskolánál működő jeles képzettségű tanerő, ki harmadfél évtized óta vezeti a 4-ik osztályt s így alapos gyakorlata van a tanulók középiskolákra leendő előkészítésében; az iskolai épületben levő lakásától, egészségi szempontból, távol óhajtván lakni: szerény feltételek mellett ajánlkozik valamely igen t. családhoz, egy pár, közép iskolákra előkészítendő gyermekhez tanítóul.

Ugyanettől a tanulók, mellékesen, előoktatást nyerhetnek tetszés szerint latin, francia, olasz vagy esetleg német nyelvben is. Bővebbet a kiadóhivatal.

Uj czukrász üzlet.

Alulírott tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint

Szent János-utca, Kis Dávid-féle háznál

folyó hó 3-án

czukrász üzletet

nyitottam, ahol minden e szakmába vágó dolgok friss állapotban kaphatók és pedig minden a lehető legjutányosabb ár szerint. Minden finom sütemény ára darabonként 4 kr. Fagylalt szintén mérsékelt áron, u. m.:

1 kis fagylalt	10 kr.
1 nagy „	15 kr.
1 jeges kávé	15 kr.

Továbbá teljesítek mindennemű megrendeléseket a czukrászat terén, u. m.: lakodalmi, névnap és keresztelői tortákat és süteményeket a legizlésebb kivitelben.

Mindennemű torták már egy forinttól kezdve.

Mint szakképzett czukrász, minden tehetségem oda fog irányulni, hogy a n. é. pártoló közönséget finom munka és szolid árámmal teljes megelégedésre szolgálhassam ki. Nagyvárad közönsége már meggyőződött finom és szép dolgaimról, mert 7 év óta Erdődi H. elsőrendű czukrászatában első segédi állást foglaltam el. Általam feltalált *Bencz* Trilbi, *Krüger*, *Ocskai* stb. tortáimat, mik a fentebb említett üzletben eltöltött idő alatt szenzációt keltettek, saját üzletemben is produkálni fogom.

Magamat a n. é. közönség szíves jóindulatába ajánlom, vagyok

tisztelettel

BENCZ GYULA,

czukrász-mester.

TAVIRATOK.

Beigatások a győri káptalanban.

Győr, július 17. (Saj. tud. táv.) Ma délelőtt három valóságos és két tiszteletbeli kanonokot igtattak be állásába a káptalan jelenlétében. Az ünnepélyes aktusnál *Surányi* celebrált.

A harmadik egyetemért.

Budapest, július 17. (Saját tud. táv.) Gyulafehérvárott a róm. kath. status *Majláth* püspök elnökletével elhatározta, hogy a Fogarassi-féle két millió forintos alapítványt *katholikus egyetem emelésére* fordítja. Felkéri az összes róm. kath. egyházmegyét, hogy eddigi egyetemi gyűjtésükkel támogassák e czélt. Mivel pedig a törvény ilyen egyetem alapítását

nem tiltja, felszólítja a kormányt, hogy tudassa, mely feltételekhez köti az engedélyt.

Elfogott bankár.

Bécs, jul. 17. A rendőrség ma vette át a fumei rendőrségtől a Fiumében elfogott Griener József bankárt, aki tudvalegőleg megszökött még februárban Altenburgból 550,000 márka elikkasztása után. (M. T. I.)

Tiltakozás a kath. iskolák bezárása ellen.

Páris, július 17. A Gaulois több ellenzéki képviselő, köztük Cochin, De Mun és Gayraud aláírásával Combes miniszterelnökhöz intézett nyílt levelet közöl, a melyben *erélyesen tiltakoznak* a kongregációk szabad tanintézetének bezárása ellen. (M. T. I.)

Elfogott katonaszökevények.

Bécs-Ujhely, jul. 17. A rendőrség lefoglalt tegnap Ujvari József és Stipka Gyula katonaszökevényeket, akik a Sopronban állomásozó honvéd gyalogezredtől megszöktek és mint csavargók bejárták egész Sopron, Vas és Pozsonymegyét. A szökevényeket átadták a katonai hatóságnak. (M. T. I.)

Montenegrói határkonfliktus.

Konstantinápoly, július 16. Bakics montenegrói követ a portánál tiltakozott az ellen a határkiigazítás ellen, amelyet Hamdi basa török határbiztos Mokronál véghezvinni szándékozik és azt mondja, hogy Hamdi basa a Jávor mellett lévő határőrségnek azt a parancsot adta, hogy lövessen a montenegróiakra, akik a régi határvonalon maradnak. Minthogy a montenegrói kormányuk ugyanilyen intézkedést kellene tennie, a követ arra kéri a portát, hogy vérontás kikerülése végett Hamdi basának új utasításokat adjanak, vagy pedig hívja vissza. A montenegrói határbiztosok beszüntették a határigazgató munkákat. (M. T. I.)

A kegyetlen tábornok büntetése.

Washington, július 16. A manilai hadbíró, a mely a különféle kegyetlenségekkel vádolt Smith tábornok ügyét tárgyalta, a tábornokot bűnösnek találta és a főparancsnok részéről való megrovásra ítélte. Rooseveltnök erre megróttá a tábornokot és nyugalomba küldte. (M. T. I.)

A szerb királyi pár a czárnál.

Belgrád, július 17. A szerb királyi pár, amelynek utazása Szt.-Pétervárra a jövő hó 16-ikára volt kilúzve, mint illetékes forrásból jelentik, nem megy el Pétervárra, mert a királyné gyengélkedik és hosszabb utazást nem bír el. (M. T. I.)

Morgan-féle hajózási trust.

Bécs, július 17. A „Neue Freie Presse” a tegnapi jelentéssel szemben konstatálja, hogy a Morgan-féle hajóstrust nem tett formális ajánlatot az osztrák ipartanácsnak, hanem csak a New-York and European Steam Company intézett kérdést az ipartanácsához arra nézve, hogy milyen előfeltételek mellett lehetne Ausztriában 25 tengeri mérföldnél nagyobb sebességű nagy hajókat építeni és hogyan alakulna ilyen vállalatnak az üzeme. (M. T. I.)

Eletunt író.

Bécs, jul. 17. Jankovics Amália 28 éves írónő, aki Johanna August név alatt írt regényeket és elbeszéléseket, tegnap este föbe lőtte magát és meghalt. Öngyilkosságának oka idegbaj. Temetése ma délután lesz. (M. T. I.)

A bécsi milliós kártyajáték.

Bécs, július 17. Ma ítélték az utólsóról azok közül, a kik a Zsokéklub ama híres hazárdjátékában részt vettek, a melyben gróf *Potocky* egy milliót veszített. A bíróság ma gróf Bavarovszkyt ítélte el 1000 korona pénzbüntetésre, illetve 48 órai elzárásra.

A spanyol bank és az államkincstár.

Madrid, jul. 17. Félhivatalos lapok jelentik, hogy a spanyol bank és az államkincstár között fenforgott nehézségek megszűntek. A megállapodásokat az egyezés aláírásáig szigorúan titokban tartják. Kijelentik, hogy a bank hozzá fog járulni a kormányuk az aranybeszerzésekben való közreműködéséhez és 2%-os kamatot fog kapni a kormányuk előlegezett összegeikért. (M. T. I.)

Csókolni kihágás!

Budapest, jul. 17. (Saj. tud. táv.) Ma az augsburgi pályaudvaron, a váróteremben egy színész megcsókolta kedvesét. A jelenlevők a nyilvános csók látára nagyon megbotránkoztak és a rendőrségen feljelentették. A rendőrhatalóság, durva kihágásnak minősítette a csókolást s a színészt öt napi fogságra ítélte.

Transzvál alkormányzója.

London, július 17. Sir Arthur Lawley Transzvál alkormányzóává nevezték ki. (M. T. I.)

Vitorlásverseny.

Dover, július 16. A mai helgoland-doweri vitorlásversenyen első lett Laska, második Meteor és harmadik Navahoe. (M. T. I.)

Halálos ugrás.

Zágráb, július 17. Vasics Dragutin vizsgálati fogoly tegnap délután a fogház második emeletéről leugrott az udvarra. Hátgerincztörést szenvedett és még a délután folyamán meghalt. Vasics azért volt vizsgálati fogságban, mert főnökétől, Lehnertől árukat lopott. Mindössze 20 éves volt. Családjához és a vizsgálóbíróhoz intézett leveleiben azzal okolja meg öngyilkosságát, hogy becsstelenül nem akar tovább élni.

A játék áldozata.

Nizza, jul. 17. Monacóból jelentik, hogy ottan egy ismeretlen, uri külsejű férfi föbe lőtte magát és meghalt. Vasárnap jött Nizzába és 20,000 frankot veszített a játékon. Nizzában nem ismerik az öngyilkost. (M. T. I.)

Vihar és áradás.

St.-Etiene, július 16. Ma itt erős vihar volt felhőszakadással. Az utcákon patakokban folyt a víz és a pinczék megfellek vízzel. A közuti vasút forgalmát egészen be kellett szüntetni. A Furons folyó egész folyamán dagadt. Négy ember, a kiket az ár elragadott vízbefut. A kár nagy. (M. T. I.)

Karambolázó vonatok.

Temesvár, július 17. Az éjjel 2 és 3 óra között Oroszlámosban a 744. sz. gyors-tehervonat helytelen váltóállítás következtében beleütközött a 764. sz. álló tehervonatba, a melynek két kocsija összezuzódott. Más baj nem történt. (M. T. I.)

Tizezer sztrájkoló.

London, július 17. A normantoni, lastleforti és pontrefracti kerületek (Yorkshire) kőszénbányáiban dolgozó fiatal segéd munkások tegnap délelőtt hirtelen abbahagyták a munkát, úgy hogy 10.000 bányamunkás kénytelen volt a munkát beszüntetni. A segéd munkások azt állítják, hogy a munkaadók a múltkor megállapított 10 százaléknál többel szállították le bérüket. (M. T. I.)

Franciaország és a porta.

Konstantinápoly, július 16. A francia nagykövet ma jegyzéket adott át a portának, a melyben Lorando és Tubini számára a negyedik részlet azonnali kifizetését követelte. (M. T. I.)

Ongyilkos bankár.

München, jul. 17. Mellinger Gyula bank és pénzváltó intézet tulajdonos 150,000 márkát veszített el börzén egy napon, ami a amugy is anyagi romlás szélén álló embert úgy elkésérette, hogy lakásán tegnap éjjel föbe lőtte magát. Mellinger, mikor az orvosi segély érkezett, már meghalt. (M. T. I.)

A csikágói sztrájk vége.

Csikágó, július 16. A rakodómunkások sztrájkja a vasutársaságok teljes győzelmével végződött. A sztrájkolók mai gyűlése majdnem egyhangulag a munkábaállítás mellett döntött. A bértarifa és a többi kérdés rendezését az egyes vasutársaságok és munkásaik megállapodására bízták. (M. T. I.)

A new-yorki tőzsdéről.

New-York, július 16. A tőzsde nagyon szilárdan indult. A csikágói tengeri-ring felbomlásának híre megszüntette azt az aggodalmat, hogy a ring támogatására likvidációkat fognak végezni a részvénytőzsdén. Az acéltüstrust előkének az aktívák értékéről adott kimutatása sok részvény hirtelen emelkedésére adott okot. Nemsokára azonban nyereségrealizációkat végeztek, úgy hogy az acéltüstrust és a gabonavasutak részvényei megint elvesztették a mit előbb nyertek. Később a spekuláció a kisebb értékű papirokban vételekhez látott, de zárlatig a tőzsde nem tudott újra egységes irányzatra kapni. Részvényforgalom 820,000 darab. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Írta: Stenkiewicz Henrik. 46.

Percenként megújult az ostrom, főlagaskodtak a hullámok, mint akadály előtt a paripa, aztán úrvénylőn keringtek, mardosták a sziklát, amely állt keményen, megörve, csafatokra tépve, visszaverve a hullámot s ez végül megcsöndesült s mint a halálra fárasztott, tüdő vad menekül el, keresztüllopózva apró csikokban a kőszáncok hasadékain, nyílásain. Mintha száz ágyu torka bömbölt volna, oly csattanás ballatszott néha s mint a farkasok üvöltése. Ugy zuhogott a víz és mindenik sánc előtt

megújult a rettenetes küzdelem. Madarak kerengtek az örvények fölött, a nép rossz szellemeknek hitte őket s keresztet vetett a látásukra. A légények babonás félelemmel nézték a vizet, s intették Skrzetuskit, hogy közel ne lépjen a ragadó árhoz, úgy mondták, hogy az örvénybe néző szeme elé rettenetes képek tárultak, amelyekből elveszthette eszét is. Arnyak lengtek onnan elő, amelyek maguk után csalták, hosszú, fekete karjokkal kísérteties határozás közben a mélységbe rántották. Soha ember nem járt itt a vizen, csak Bohunról dalolták a vak hegedűsök, hogy sajkájával keresztülevezett a sziklás sánczokon. Alkonyattájban végre megint hajózható vízhez értek, s a nap búcsút intett feléjük, amikor csónakba szállottak. Itt ott kerengett még a víz, aztán azonban sima volt a színe. Kucskasia határán megbámulták a fehér kövekből emelt emléket, mely büszkén hirdette, hogy eddig jutott el Jeremiás hercegs amelytől nem volt már mesze a Sics. Éjszaka azonban nem volt tanácsos belémereszkedni a csetromelki ulvesztőbe. Khortycánál tehát partra szállottak. Skrzetuski hasztalan keresett valakit, akit előre küldhessen hírül adni, hogy békés szándékkal, követi minőségben jön csupán. Mintha kihalt volna az egész vidék, pedig itt kellett volna állomásoznia az utolsó csapat kőzák katonaságnak, amely a tatárok ellen volt szükséges védelem. Az egész szigetet ugyan nem kutathatta föl utánuk, mert jó mérföld széles volt a hely, de amennyire az őrszemei elballagtak, hírek sem volt. Visszamentek hát a partra kibuzott csónakuk mellé, tüzeket gyújtottak s nyugodni, aludni tértek. Csak az örök voltak ébren és Skrzetuski, akit Kudak óta álmatlanság gyötört. Hideg verte, láz tépte s úgy hitte hogy ez a láz téveszti meg fülét, mert csoszogó, lépteket, megegyszerű, fojtottan susogó hangokat hallott. De egyszerre meggyőződött az ellenkezőről. Futva jött feléje az egyik ór.

— Uram, jönnek!
 — Kik jönnek?
 — Ugy látszik, hogy a rónaságbeliek. Lehetnek vagy negyvenen.
 — Verd föl az embereket. Gyujtsatok tüzet.

A kis csapat hamarosan fegyverben állott s a föllobogó tűz megvilágította a csónakokat s fénye visszahívta a többi őrt is. Most már közelebbről hallatszott a lépések dobogása. Aztán megállottak a közeledők s fenyegető hangon kérdezte valaki.

— Ki az ott a parlon?
 — Kik vagytok ti? — kérdezte válasz helyett az őrmester.
 — Felelj te kutya, vagy a puskám fog kérdezni.
 — Jeremiás ő fenségének, a legkegyelmesebb hercegünknek a követe áll előttetek. Kapitányotokhoz igyekszik, — kiálltatta erős hangon az őrmester.

Odaát elhallgattak. Valószínűleg tanácskoztak. Az őrmester megint átkiáltott:

— Közeledhettek bátran. A követségben járók nem ölnek meg senkit, de őket sem szabad bántanotok.

A félhomályból most több férfi lépett elő, Sötét arcúszinók, középszerű termetűk és gypjas felére kifordított bundájuk első pillanatra is elárulta tatár voltukat. Egy két kozák is volt velök.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Arany és Ezüst
 Értékei
 — a Tiszántul eredeti távirata. —

Értékeik:

Budapest, július 17.	
Magyar hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvasút	—
Államvasút	609.50
Magyar hitel	473.—
Magyar hitel	—
Magyar hitel	—

Határárak:

Budapest, július 17.	
Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16

Rozs okt	6.58
Zab apr.	6
Kaposzta, szept., aug	96

ÉRTÉKEK ÉS ÁRTOJÁSOK

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902 július 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.25
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasúti kölcson aranyban 4/8%	119.—
Magyar vasúti kölcson ezüstben 2 1/2%	103.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1978. h. 100	119.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.80
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcson	206.—
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcson	162.—
Osztrák járdék papirban	101.50
Osztrák járdék papirban	101.50
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	158.—
Osztrák magyar bank részvény	15.95
Magyar hitelbankrészvény	710.—
Osztrák hitelintézet részvény	695.50
Párisi visita	95.30
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117.15
Londoni visita	289.82
20 márkás arany	28.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kálmán Sándor
 ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst ajándék tárgyak, ezüst evőeszközök és minden e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindennemű alakításokat és javítást elvállal.

Telephon 409. szám. 150

4008-902. T. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság közli, hogy T. Thury Ignác végrehajthatónak Déran Floare és trsai végrehajthatást szenvedett elleni 24 kor. tőke követelés és járuléki iránti végrehajthatási ügyében a belényesi kir. járásbíróóság területén levő Segyest községben fekvő a segyesti 8. sz. tkvben A. I. 25-46. rendsz., II. 1385., 1387., 1389., 1397., 1401., 1419., 1421., 1614., 1641., 1675., 1649.,

1752., 1785., 1787., 1819., 1809., 1967., 1977., 2018., 2021., 2030., és 2033., hrsz. a. foglalt ingatlanokra az árverést 1338 kor.-ban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi augusztus hó 2. napján d. e. 10 órakor Segyest község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 133 kor. 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 333. szám alatt kelt I. M. rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Belényesen, a kir. bíróság mint tkvi hatóságnál, 1902. évi május hó 24. napján.

Petrovits Ferencz,

252.

kir. albiró.

2537. eln. szám.

1902.

Pályázati hirdetmény.

Biharvármegye és Nagyvárad város főispánjának 595/1902. sz. intézvénye alapján az elhalálozás folytán megüresedett városi főmérnöki állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom ennél fogva mindazokat, akik ezen az 1890. évi I. t.-cz. 17. §-a értelmében élethossziglani kinevezés által betöltendő nyugdíjgényvel egybekötött és a szervezeti szabályrendelet értelmében 3800 korona fizetés és 600 korona lakbérilletményvel javadalmazott városi főmérnöki állást elnyerni óhajtják, miszerint az 1883. évi I. t.-cz. 10. §-ában előirt törvényszerű minősítésüket igazoló szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket Meltóságos dr. Beöthy László főispán urhoz folyó évi augusztus hó 15-ének d. u. 5 órájáig annyival inkább nyujtsák be, mivel a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1902. július hó 9-én.

Rimler Károly,
 polgármester.

Van szerencsénk az építő közönségnek b. tudomására hozni, hogy helyben a

„KNAPP FERENCZ-féle“

téglagyárat üzembe hoztuk és a legjobb hírnévnek örvendő

tégla és fedélcserép

gyártmányokból, a legjutányosabb árak mellett *eladásra* készletet tartunk.

Téglagyár telefon: 229. sz.

Központi iroda telefon: 75. sz.

Incze Lajos és Tsa,
 építési vállalkozók.

A „TISZANTÚL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap. Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Megholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vince intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra assignat pro pretio libellorum.)

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetések, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatósággal jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házasságok jegyzéke.
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Megholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Megholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegzőgyártás.